

GIÁM SÁT THÔNG QUA KỶ HỌP CỦA HỘI ĐỒNG NHÂN DÂN CẤP TỈNH VÙNG TÂY BẮC: THỰC TIỄN TẠI LÀO CAI, YÊN BÁI, LAI CHÂU

NGUYỄN MAI THÚY*

Hoạt động giám sát của Hội đồng nhân dân được thực hiện thông qua nhiều hình thức, như: xem xét báo cáo của các cơ quan, đơn vị; chất vấn và xem xét việc trả lời chất vấn; xem xét văn bản quy phạm pháp luật của Ủy ban nhân dân cùng cấp, nghị quyết của Hội đồng nhân dân cấp dưới trực tiếp; tổ chức hoạt động giải trình tại phiên họp Thường trực Hội đồng nhân dân; giám sát việc giải quyết khiếu nại, tố cáo của công dân, kiến nghị của cử tri... Bài viết khái quát thực trạng giám sát thông qua kỳ họp của Hội đồng nhân dân cấp tỉnh tại một số tỉnh Tây Bắc (Lào Cai, Yên Bái, Lai Châu), từ đó chỉ ra một số khó khăn, hạn chế và đề xuất giải pháp đẩy mạnh hoạt động giám sát trong thời gian tới.

Từ khóa: Giám sát; kỳ họp của Hội đồng nhân dân; Hội đồng nhân dân cấp tỉnh vùng Tây Bắc; Lào Cai; Yên Bái; Lai Châu.

The supervision of the People's Councils is carried out through many forms such as reviewing reports of agencies and units; questioning and considering answering questions; reviewing legal documents of the People's Committees of the same level, and resolutions of the People's Councils at lower levels; organizing explanatory activities at the meeting of the Standing Committee of the People's Councils; supervising the settlement of complaints and denunciations of citizens and recommendations of voters, etc. The article outlines the situation of supervision through meetings of Provincial People's Councils in some Northwest provinces such as Lao Cai, Yen Bai, and Lai Chau, thereby pointing out some difficulties and limitations, and proposing solutions to promote monitoring activities in the coming time.

Keywords: Supervision; meeting of the People's Council; Provincial People's Council in the Northwest; Lao Cai; Yen Bai; Lai Chau.

NGÀY NHẬN: 18/12/2023

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 15/01/2024

NGÀY DUYỆT: 16/02/2024

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.337.2024.774>

1. Kết quả giám sát thông qua việc xem xét các báo cáo trình tại kỳ họp của Hội đồng nhân dân cấp tỉnh một số tỉnh Tây Bắc

Theo báo cáo kết quả các kỳ họp của Hội đồng nhân dân (HDND) các tỉnh Lào Cai, Yên Bái, Lai Châu (nhiệm kỳ 2016 - 2021), HDND

các tỉnh đã tổ chức thành công từ 16 - 21 kỳ họp¹. Thời gian họp thường kỳ được tiến hành từ 2 - 3 ngày, kỳ họp bất thường thường diễn ra trong một buổi hoặc một ngày. Tỷ lệ đại

* ThS, Trường Chính trị tỉnh Lào Cai

biểu tham gia các kỳ họp HĐND tỉnh tại 3 tỉnh đạt bình quân từ 94% - 98,5%/kỳ họp². Tại các kỳ họp nhiều đại biểu tại HĐND các tỉnh đã phát huy tinh thần trách nhiệm, tham gia phát biểu thảo luận đạt tỷ lệ trung bình 70%, góp phần nâng cao chất lượng kỳ họp. Để bảo đảm tính công khai, minh bạch và phát huy tinh dân chủ, các kỳ họp HĐND tỉnh được truyền hình, truyền thanh trực tiếp phiên khai mạc, phiên chất vấn, bế mạc kỳ họp để Nhân dân theo dõi và giám sát hoạt động của HĐND tỉnh tại mỗi địa phương.

Trong 5 năm tổ chức hoạt động (từ năm 2016 - 2021), HĐND các tỉnh Lào Cai, Yên Bái, Lai Châu đã thông qua hàng trăm nghị quyết. HĐND tỉnh Lào Cai đã ban hành 342 nghị quyết, trong đó có: 161 nghị quyết quy phạm pháp luật (đến hết nhiệm kỳ 132 nghị quyết còn hiệu lực, 29 nghị quyết đã hết hiệu lực và được thay thế); 181 nghị quyết cá biệt (có 45 nghị quyết về tổ chức cán bộ, 136 nghị quyết về các lĩnh vực khác). HĐND tỉnh Yên Bái đã thông qua 235 nghị quyết gồm 36 nghị quyết về bầu cử; 199 nghị quyết về chế độ, chính sách. HĐND tỉnh Lai Châu đã ban hành 220 nghị quyết, trong đó có 92 nghị quyết chuyên đề. Các nghị quyết được thông qua đúng với quy định của pháp luật và thẩm quyền của HĐND tỉnh, chất lượng nghị quyết được nâng lên, sát với thực tiễn và có tính khả thi, hầu hết đáp ứng được yêu cầu phát triển của địa phương và nguyện vọng chính đáng của Nhân dân. Bên cạnh việc ban hành các nghị quyết về thực hiện nhiệm vụ hằng năm, HĐND tỉnh đã có nhiều nghị quyết chuyên đề trong từng giai đoạn, từng thời điểm thích hợp cho từng lĩnh vực, tạo ra sự đồng bộ trong lãnh đạo phát triển kinh tế - xã hội, bảo đảm quốc phòng - an ninh. Đơn cử tại tỉnh Yên Bái, nhiều nghị quyết của HĐND tỉnh mang tính đột phá, phát huy được tiềm năng, thế mạnh, được Nhân dân đồng tình, đem lại hiệu quả thiết thực, góp phần thúc đẩy kinh tế - xã hội của tỉnh³. Tại tỉnh Lào Cai, việc HĐND tỉnh ban hành các nghị quyết chuyên đề đã kịp thời cụ thể hóa các chủ trương của Đảng, chính sách,

pháp luật của Nhà nước, ban hành cơ chế chính sách đặc thù của tỉnh để nhằm khai thác tiềm năng, thế mạnh, thu hút đầu tư, bảo đảm an sinh xã hội, nâng cao đời sống vật chất tinh thần trong Nhân dân, giải quyết những vấn đề cấp bách, đáp ứng với yêu cầu và điều kiện thực tiễn.

Bước sang nhiệm kỳ 2021 - 2026, tính đến hết năm 2022, HĐND tỉnh Lai Châu đã tổ chức thành công 7 kỳ họp, trong đó có 3 kỳ họp thường lệ, 4 kỳ họp giải quyết việc phát sinh đột xuất và đã ban hành 71 nghị quyết, trong đó có 43 nghị quyết quy phạm pháp luật; 6 nghị quyết về tổ chức, nhân sự, 22 nghị quyết khác. HĐND tỉnh Lào Cai tổ chức thành công 7 kỳ họp, trong đó, 5 kỳ họp giải quyết công việc phát sinh và 2 kỳ họp thường lệ thông qua 85 nghị quyết, trong đó có 26 nghị quyết quy phạm pháp luật là các cơ chế, chính sách nhằm thực hiện mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội của địa phương và thực hiện các chương trình mục tiêu quốc gia. HĐND tỉnh Yên Bái đã tổ chức thành công 6 kỳ họp⁴, thông qua 66 nghị quyết. Nhìn chung các nghị quyết được HĐND các tỉnh thông qua bảo đảm tính hợp hiến, hợp pháp, đúng thẩm quyền, chất lượng, có tính khả thi và phù hợp với yêu cầu thực tế của các tỉnh; các nghị quyết về công tác tổ chức cán bộ được thực hiện công khai, dân chủ, đúng quy trình theo quy định của pháp luật.

Tại các kỳ họp, HĐND các tỉnh Lào Cai, Yên Bái và Lai Châu đã giám sát các báo cáo về kết quả thực hiện các chỉ tiêu phát triển kinh tế - xã hội, đầu tư phát triển, dự toán ngân sách 6 tháng đầu năm; nhiệm vụ, giải pháp chủ yếu 6 tháng cuối năm; giải quyết ý kiến, kiến nghị của cử tri, kiến nghị của Ủy ban Mặt trận Tổ quốc tỉnh, các kiến nghị sau giám sát của Thường trực, các ban HĐND tỉnh; báo cáo tổng hợp thẩm tra kết quả thực hiện nhiệm vụ kinh tế - xã hội, đầu tư phát triển 6 tháng đầu năm; điều chỉnh dự toán thu, chi ngân sách địa phương; phương hướng, nhiệm vụ kinh tế - xã hội, đầu tư phát triển 6 tháng cuối năm;

công tác phòng, chống tội phạm và vi phạm pháp luật; công tác phòng, chống tham nhũng; kết quả thực hành tiết kiệm, chống lãng phí; công tác giải quyết khiếu nại, tố cáo...; giám sát báo cáo hoạt động của HĐND và các ban HĐND; giám sát công tác điều hành của Ủy ban nhân dân (UBND). Nội dung giám sát tập trung vào kết quả triển khai và tổ chức thực hiện các nghị quyết của HĐND, việc thực hiện “lời hứa” của thủ trưởng các cơ quan quản lý nhà nước ở địa phương.

Trước các kỳ họp, Thường trực HĐND các tỉnh đã phối hợp với UBND, các ban của HĐND, Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam cấp tỉnh tổ chức hội nghị liên tịch sớm trước 45 ngày để phân công xây dựng các đề án, báo cáo, điều kiện bảo đảm, dự kiến thời gian và xây dựng chương trình kỳ họp. Vì vậy, các báo cáo, đề án trình tại kỳ họp được các cơ quan liên quan chuẩn bị nghiêm túc. Tại các kỳ họp, HĐND tỉnh đã thực hiện giám sát thông qua việc xem xét, thảo luận, cho ý kiến vào các báo cáo công tác của Thường trực HĐND, UBND, các ban HĐND, Viện Kiểm sát nhân dân, Tòa án nhân dân và Cục Thi hành án dân sự tỉnh. Ngoài ra, đại biểu HĐND tỉnh còn xem xét báo cáo thẩm tra của Ban Pháp chế HĐND đối với báo cáo của hai ngành Tòa án và Kiểm sát, các báo cáo thẩm tra của các Ban Kinh tế - Ngân sách, Ban Văn hóa - Xã hội, Ban Dân tộc thuộc các lĩnh vực được phân công theo nhiệm vụ và quyền hạn.

Trung bình mỗi kỳ họp HĐND tỉnh tại 3 địa phương có từ 25 - 30 báo cáo. Lũy kế đến hết nhiệm kỳ, HĐND tại mỗi tỉnh xem xét khoảng từ 90 - 100 báo cáo của UBND tỉnh, Thường trực HĐND tỉnh, các Ban HĐND tỉnh, Viện Kiểm sát nhân dân tỉnh, Tòa án nhân dân tỉnh, Cục Thi hành án dân sự tỉnh. Vì vậy, để các đại biểu HĐND có thời gian nghiên cứu trước, từ đầu nhiệm kỳ 2016 - 2021, Thường trực HĐND các tỉnh Lào Cai, Yên Bái, Lai Châu yêu cầu các báo cáo trình tại kỳ họp phải được gửi cho các đại biểu ít nhất 5 ngày trước khi khai mạc. Đồng thời, giảm thời gian đọc báo

cáo tại nghị trường, tăng thời gian cho hoạt động thảo luận và chất vấn, khuyến khích thảo luận ở các tổ đại biểu, tăng cường giám sát và tiếp xúc cử tri đến từng thôn, bản. Trước kỳ họp, đại biểu HĐND tiến hành tiếp xúc cử tri ở cơ sở; đồng thời, tổ chức thảo luận tổ, trao đổi với các phòng, ban chuyên môn để thống nhất các nội dung, báo cáo, tờ trình. Tổ chức thảo luận tổ đại biểu trước kỳ họp và thời gian thảo luận tại nghị trường tập trung vào những vấn đề lớn.

Tại các buổi thảo luận, mỗi tổ thường có từ 10 - 15 ý kiến. Việc chia tổ thảo luận đã tạo điều kiện cho nhiều đại biểu được phát biểu ý kiến thể hiện quan điểm của mình về những vấn đề nhất trí, không nhất trí với nội dung báo cáo công tác của Thường trực HĐND, UBND, Tòa án nhân dân, Viện Kiểm sát nhân dân tỉnh về tất cả các mặt, như: đánh giá kết quả, đồng thời cũng đưa ra nhiều ý kiến về những vấn đề bức xúc, nổi cộm mà Nhân dân và cử tri quan tâm, đề nghị Thường trực HĐND, UBND, Tòa án nhân dân, Viện Kiểm sát nhân dân và các ngành chức năng tiếp thu, xem xét giải quyết để bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của công dân, bảo đảm phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh và giữ vững an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội trên địa bàn.

Nhiệm kỳ 2016 - 2021, phiên thảo luận tổ đại biểu, thảo luận tại hội trường và phiên chất vấn được tường thuật trực tiếp trên sóng của đài phát thanh - truyền hình các tỉnh để Nhân dân được theo dõi trực tiếp; có cán bộ trực đường dây nóng tại kỳ họp để Nhân dân phản ánh trực tiếp qua điện thoại, các kiến nghị này được tổng hợp và chủ tọa kỳ họp sẽ thông báo, yêu cầu các cơ quan liên quan trả lời ngay tại kỳ họp vào cuối phiên chất vấn...

2. Một số vấn đề đặt ra

Bên cạnh kết quả đạt được, công tác giám sát thông qua kỳ họp của HĐND cấp tỉnh của Lào Cai, Yên Bái, Lai Châu còn gặp một số khó khăn, hạn chế sau:

Một là, công tác phối hợp chuẩn bị tài liệu một số kỳ họp còn chậm. Chất lượng một số

văn bản trình kỳ họp và tổ chức giải trình tại phiên họp của Thường trực HĐND còn ít. Tài liệu chuyển cho đại biểu không đủ thời gian nghiên cứu. Việc xem xét báo cáo của 2 đơn vị là Tòa án nhân dân và Viện Kiểm sát nhân dân chưa thực sự hiệu quả do một số đại biểu thiếu am hiểu về pháp luật. Số lượng và chất lượng các cuộc giám sát có tăng lên, nhưng một số nội dung chưa đáp ứng yêu cầu thực tế. Việc mời chuyên gia, tư vấn trong một số vấn đề phức tạp chưa được thực hiện. Thời gian dành cho chất vấn chưa nhiều. Các đại biểu HĐND các tỉnh Lào Cai, Yên Bái, Lai Châu khi được hỏi về thời gian HĐND tỉnh dành cho hoạt động chất vấn tại mỗi kỳ họp đều có câu trả lời là 1 buổi/kỳ họp. Nhiều ý kiến đề xuất tăng lên 1,5 - 2 buổi/kỳ họp.

Hai là, việc xem xét báo cáo công tác của Thường trực HĐND, UBND, Tòa án nhân dân, Viện Kiểm sát nhân dân được thực hiện chủ yếu thông qua phiên thảo luận tổ và thảo luận tại hội trường. Ý kiến tại phiên thảo luận tổ lại tập trung phần lớn vào các đại biểu là lãnh đạo một số sở, ngành, đoàn thể, lãnh đạo một số huyện, thành phố. Số đại biểu đăng ký phát biểu trong phiên thảo luận tại hội trường cũng chưa nhiều, chủ yếu trên cơ sở gợi ý phân công của tổ trưởng tổ đại biểu HĐND. Chất lượng các ý kiến cũng chưa cao, chủ yếu tập trung đánh giá báo cáo công tác của UBND tỉnh, chưa có nhiều ý kiến lật ngược vấn đề, mang tính phản biện đối với các báo cáo được trình bày tại kỳ họp; chưa có nhiều ý kiến đánh giá báo cáo của Thường trực HĐND, Tòa án nhân dân, Viện Kiểm sát nhân dân tỉnh.

Ba là, việc đôn đốc, kiểm tra thực hiện các kiến nghị đề xuất sau giám sát thiếu quyết liệt, thiếu liên tục, không sâu sát, nên vẫn còn hiện tượng sau giám sát trình trạng lại “đầu lại vào đây”; việc chất vấn trong các kỳ họp nhiều khi chưa đi đến quy kết trách nhiệm, chưa đưa ra các giải pháp khắc phục; đặc biệt các kiến nghị đề xuất của đoàn giám sát chưa được các đơn vị có trách nhiệm thực hiện nghiêm túc nhưng HĐND vẫn thiếu biện pháp khắc phục. Vì vậy,

báo cáo kết quả giám sát của thường trực HĐND và các ban hiện nay mới chỉ dừng lại ở số lượng các đoàn giám sát, nội dung được giám sát hoặc các vấn đề được phát hiện trong đợt giám sát, các kiến nghị đề xuất đã đưa ra..., còn giải quyết vấn đề đó như thế nào, mức độ đến đâu chưa được HĐND quan tâm đúng mức. Điều này đã dẫn đến một hệ quả trong thực tế về mặt chỉ tiêu kế hoạch giám sát khả năng đáp ứng yêu cầu đề ra, nhưng mức độ đạt được mục đích trong hoạt động giám sát đang còn hạn chế.

3. Một số đề xuất

Thứ nhất, về biện pháp cụ thể để kiểm tra giám sát việc giải quyết những vấn đề của chất vấn sau kỳ họp: luật và các quy định liên quan cần đưa ra các hướng dẫn cụ thể để giải quyết những vấn đề của chất vấn sau kỳ họp như: ai là người có thẩm quyền kiểm tra việc giải quyết này, cách thức tiến hành ra sao, trách nhiệm của người bị chất vấn khi không thực hiện lời hứa...

Thứ hai, nâng cao năng lực của đại biểu HĐND: để nâng cao hiệu quả hoạt động giám sát của HĐND, phải nâng cao năng lực của đại biểu HĐND. Để bầu được những đại biểu có phẩm chất, có năng lực, trình độ, trước tiên, cuộc bầu cử đại biểu HĐND các cấp nói chung và đại biểu HĐND tỉnh nói riêng phải được tổ chức chặt chẽ, theo quy định của pháp luật. Sau khi bầu cử HĐND cần phải tổ chức bồi dưỡng cho các đại biểu về kiến thức cần thiết trong quá trình hoạt động, đặt biệt là các kiến thức về pháp luật để các đại biểu có thể thực hiện quyền giám sát một cách có hiệu quả cao.

Đổi mới cơ cấu đại biểu HĐND theo hướng giảm tỷ lệ đại biểu là cán bộ quản lý ở cơ quan nhà nước, tăng tỷ lệ đại biểu hoạt động chuyên trách. Thực hiện tốt cơ chế giám sát của Nhân dân đối với hoạt động của đại biểu nhằm bảo đảm cho hoạt động của đại biểu thực sự phục vụ lợi ích của Nhân dân.

Thứ ba, tập huấn, bổ túc thường xuyên kiến thức cho đại biểu HĐND tỉnh, tập huấn

cho những người giữ các chức vụ do HĐND bầu: cụ thể là những kiến thức sau: Luật Tổ chức chính quyền địa phương năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2019) và Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2015, Luật Khiếu nại, tố cáo năm 2018 và một số văn bản quy phạm pháp luật liên quan khác. Nắm vững kiến thức quản lý nhà nước trên các lĩnh vực; các bài tập xử lý tình huống hoạt động thực tiễn trên các lĩnh vực, nhất là hoạt động giám sát của HĐND; nắm vững phương pháp và quy trình làm việc, nhiệm vụ quyền hạn theo quy định của pháp luật; những kiến thức về văn hóa - chính trị của đội ngũ cán bộ, công chức nước ta hiện nay.

Thứ tư, nâng cao chất lượng xem xét báo cáo: xem xét báo cáo là hoạt động giám sát quan trọng. Đây là hình thức HĐND xem xét tình hình hoạt động của các cơ quan nhà nước thông qua việc đánh giá các báo cáo đó. Nền trong luật cần quy định cụ thể về chế độ báo cáo, hình thức báo cáo, đặc biệt phải quy định trách nhiệm nếu báo cáo không phản ánh đúng thực trạng hoạt động của các cơ quan, đơn vị đưa nhiều thông tin sai lệch hoặc thiếu thông tin.

Về phía các cơ quan lập báo cáo cần bảo đảm thông tin trong báo cáo đầy đủ, khách quan, phản ánh đúng thực trạng hoạt động cũng như những vấn đề trọng tâm cần tập trung giải quyết. Đồng thời, cần nêu những kết quả đạt được, những khó khăn, yếu kém còn tồn tại, từ đó đề ra các biện pháp giải quyết và kiến nghị, đề xuất về vấn đề đã nêu.

Khi báo cáo và báo cáo thẩm tra được trình ra HĐND, đại biểu HĐND cần nêu cao tinh thần trách nhiệm, góp ý kiến xác đáng và có thể nêu vấn đề chất vấn để các cơ quan báo cáo giải trình trước HĐND. Việc thảo luận và thông qua báo cáo tại kỳ họp của HĐND phải thể hiện trình độ độc lập của HĐND bằng cách ra nghị quyết riêng về vấn đề đó.

Các báo cáo cần được gửi trước tới đại biểu HĐND theo quy định của pháp luật và phải được đăng tải trên các phương tiện thông tin

đại chúng trước kỳ họp để bảo đảm tính công khai, khách quan. Việc xem xét các báo cáo tại kỳ họp là khâu quyết định quá trình hiện thực hóa các quan điểm, chủ trương của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước thành ý chí của Nhân dân thông qua hoạt động kỳ họp HĐND. Điểm mấu chốt quan trọng của việc xem xét các báo cáo của Thường trực HĐND, UBND cùng cấp và báo cáo của Chánh án Tòa án nhân dân, Viện trưởng Viện Kiểm sát nhân dân tỉnh, các đề án về chính sách địa phương, nhất thiết phải thực hiện đúng quy trình, phải xem xét, thông qua từng văn bản với từng thời gian họp lý, cần thiết và điều hành khoa học, không bị ràng buộc bởi thời gian mà bỏ qua quy trình này.

Để giảm tải thời gian cho kỳ họp, cần bổ sung quy chế làm việc quy định rõ trách nhiệm của đại biểu, tổ đại biểu trong việc nghiên cứu trước các tài liệu, chuẩn bị ý kiến thảo luận, chất vấn của đại biểu HĐND, các tổ đại biểu trước khi đến kỳ họp, như tại kỳ họp, Thường trực HĐND tỉnh, nên dành thời gian thỏa đáng cho việc thảo luận và gợi ý, xin ý kiến đại biểu về các dự thảo nghị quyết □

Chú thích:

1, 2. *Tổng hợp Báo cáo tổng kết tình hình tổ chức và hoạt động của Hội đồng nhân dân các tỉnh: Lào Cai, Yên Bái, Lai Châu nhiệm kỳ 2016 - 2021.*

3. *Báo cáo Tổng kết tình hình tổ chức và hoạt động của Hội đồng nhân dân tỉnh Lào Cai (khóa XV), nhiệm kỳ 2016 - 2021.*

Tài liệu tham khảo:

1. *Báo cáo tổng kết hoạt động của Hội đồng nhân dân tỉnh Yên Bái (khóa XVIII), nhiệm kỳ 2016 - 2021.*

2. *Nghị quyết số 26/NQ-HĐND ngày 06/7/2023 của Hội đồng nhân dân tỉnh Lào Cai về Chương trình giám sát của Hội đồng nhân dân tỉnh.*

3. *Nghị quyết số 33/NQ-HĐND ngày 24/7/2023 của Hội đồng nhân dân tỉnh Lai Châu về Chương trình giám sát của Hội đồng nhân dân tỉnh năm 2023.*

4. *Nghị quyết số 40/NQ-HĐND ngày 08/7/2023 của Hội đồng nhân dân tỉnh Yên Bái về Chương trình giám sát của Hội đồng nhân dân tỉnh năm 2023.*